

Organizația Tratatului Atlanticii de Nord (NATO)

- [Despre NATO](#)
- [Studiu de caz: Bosnia și Herțegovina](#)
- [Studiu de caz - Operațiunea "NATO Mission Irak"](#)

Despre NATO

Istoric

Organizația Tratatului Atlanticului de Nord (NATO) a fost înființată la 4 aprilie 1949, odată cu semnarea Tratatului de la Washington. NATO se definește drept alianță politico-militară, a cărui scop fundamental este orientat spre protejarea și asigurarea libertății și securității aliaților prin mijloace politice și militare.[1] Alianța a fost introdusă după cel de-al Doilea Război Mondial, într-un moment vulnerabil experimentat la nivel global, cu scopul de a descuraja expansionismul sovietic, de a interzice renașterea militarismului naționalist în Europa și de a încuraja integrarea politicii europene.[2] Astfel, NATO a fost gândită drept instrument pentru asigurarea securității colective împotriva Uniunii Sovietice. Apărarea colectivă reprezintă unul dintre pilonii organizației, fiind consacrată în articolul 5 al Tratatului de la Washington, care reafirmă obligativitatea membrilor de a se ajuta reciproc în cazul situațiilor de criză care amenință securitatea aliaților.[3]

În prezent, Alianța este alcătuită din 31 de state membre din America de Nord și Europa, dar își menține politica ușilor deschise orientată către orice țară europeană în măsură să promoveze politicile Tratatului de la Washington și să contribuie activ la susținerea principiilor fundamentale ale NATO.[4] Articolul 10 din Tratatul Atlanticului de Nord stabilește condițiile pe care un stat trebuie să le îndeplinească pentru a adera la NATO, iar deciziile privind invitarea unei țări să adere la Alianță este evaluată de Consiliul Atlanticului de Nord, în calitate de organism politic decizional al organizației.[5]

Structură

Din punct de vedere structural, NATO este alcătuit din două părți principale: componenta politică și componenta militară. Alianța îmbină dimensiunea politică cu cea militară pentru a forma un instrument de răspuns capabil să facă față amenințărilor și provocărilor de securitate la nivel global. În calitate de actor responsabil de securitatea internațională, NATO urmărește abordarea și adaptarea structurii organizației la noile provocări din sfera globală pentru a-și putea păstra existența și relevanța în domeniul securității.

La baza piramidei structurii NATO se află Consiliul Nord-Atlantic (NAC), în calitate de organ decizional principal al Alianței. NAC supraveghează procesul politic și militar al problemelor de securitate cu care se confruntă Alianța. Consiliul Nord-Atlantic este prezidat de secretarul general și compus din reprezentanți permanenți la nivel de ambasadori ai statelor membre. [6]

Comitetul Militar, în calitate de consilier militar al Consiliului Nord-Atlantic și al Grupului de Planificare Nucleară, ocupă un loc important în cadrul Alianței prin coordonarea operațiunilor militare desfășurate de organizație. Comitetul Militar reprezintă cel mai vechi organism permanent al NATO după Consiliul Nord-Atlantic, iar pe lângă rolul de consilier militar, Comitetul este responsabil de îndrumarea și sprijinirea celor doi comandanți strategici, și anume Comandamentul Suprem Aliat pentru Operațiuni (SACEUR) responsabil de planificarea și conducerea operațiunilor militare și Comandamentul Suprem Aliat pentru Transformare desemnat pentru transformarea capacităților militare ale NATO și dezvoltarea capabilităților militare.[7]

Totodată, o poziție semnificativă în structura organizatorică a Organizației Tratatului Atlanticului de Nord este ocupată de parteneriatele Alianței. Parteneriatele NATO sunt instrumente cheie pentru consolidarea securității euro-atlantice, printre cele mai importante se numără Consiliul Parteneriatului Euro-Atlantic (EPAC), Dialogul Mediteranean, cât și o serie de relații interorganizaționale, precum relațiile stabilite cu UE și ONU.[8] Parteneriatele, dialogul și cooperarea permit Alianței angajarea activă, împreună cu alți actori și organizații, în problemele politice și de securitate operate la scară largă.[9]

Obiective

Obiectivele NATO alcătuiesc o structură prestabilită care caracterizează natura și fundamentul organizației și rămân neschimbate pe tot parcursul existenței acesteia. Sarcinile NATO se axează asupra apărării colective, securității cooperative, gestionarea crizelor și asupra politicii ușilor deschise.

Apărarea colectivă - constituie un principiu unic și de durată al Alianței și reprezintă fundamentul cooperării și ajutorului reciproc între statele membre NATO. Principul apărării colective este consacrat în articolul V al Tratatului Atlanticului de Nord și introduce cauzalitatea și efectul unui atac asupra unui aliat al NATO.[10] Astfel, articolul 5 prezintă un atac împotriva unui aliat ca fiind considerat un atac împotriva tuturor aliaților, acest aspect introducând obligativitatea statelor membre de a-și acorda sprijin reciproc. În istoria organizației, articolul V al Tratatului Atlanticului de Nord a fost invocat pentru prima și singura dată ca urmare a atacurilor de la 11 septembrie desfășurate împotriva Statelor Unite ale Americii.[11]

Gestionarea Crizelor - Organizația Tratatului Atlanticului de Nord a definit gestionarea crizelor drept „acțiuni coordonate, întreprinse pentru dezamorsarea crizelor pentru prevenirea escaladării acestora într-un conflict armat și pentru a limita ostilitățile, în cazul în care acestea ar rezulta.[12] Conform NATO, gestiunea crizelor poate implica atât măsuri militare, cât și măsuri non-militare

destinate abordării întregului spectru de crize și situații tensionate care atentează asupra mediului de securitate.[13]

Politica de extindere – de la momentul înființării și până în prezent, NATO a trecut prin nouă runde de extindere, numărul statelor membre crescând de la 12 la 31, cea mai recentă aderare fiind a Finlandei în 4 aprilie 2023. NATO promovează politica ușilor deschise pentru toate statele capabile să își asume și să îndeplinească obligațiile aferente aderării. Extinderea NATO reprezintă fundamentul promovării cooperării și consolidării unei Europe întregi și libere. [14]

Finanțare

Finanțarea NATO este formată din contribuțiile direct și indirecte alocate de statele membre pentru conducerea Alianței și implementarea politicilor și activităților acesteia. Bugetele și programele NATO sunt finanțate de contribuții directe și echivalează cu dor 0,3% din totalul cheltuielilor de apărare ale Alianțelor, fiind echivalentul a aproximativ 2,5 miliarde de euro destinate conducerii organizației, comandamentelor și infrastructurii militare. Tuturor aliaților le revine responsabilitatea de a contribui la finanțarea NATO, utilizând o formulă convenită de împărțire a costurilor, raportată la venitul național brut al membrilor Alianței.[15] Contribuțiile indirecte sau naționale constituie cea mai mare componentă a finanțării NATO și sunt distribuite către activitățile de descurajare și apărare și către operațiunile militare. [16]

În structura de finanțare a NATO sunt delimitate trei bugete principale finanțate în comun:

Bugetul civil – căruia îi revin cheltuielile de personal, costurile operaționale și cheltuielile de capital și de program ale Statului Major Internațional de la Cartierul General al NATO din Belgia. Pentru 2023 a fost alocată bugetului civil suma de 370,8 milioane de euro.[17]

Bugetul militar – sprijină și contribuie la consolidarea poziției NATO în operațiunile de descurajare și apărare și promovarea interoperabilității în cadrul Alianței. Bugetul militar pentru 2023 a atins suma de 1,96 miliarde de euro.[18]

Programul NATO de Investiții în Securitate – este responsabil de finanțarea construcției majore, a sistemelor de comandă și control în conformitate cu principiile organizației care sprijină și contribuie la descurajarea, apărarea și securitatea membrilor Alianței. Plafonul pentru 2023 acordat Programului NATO de Investiții în Securitate a fost de 1 miliard de euro.[19]

Bugetele sunt calculate și redistribuite anual, sub autoritatea șefului organismului NATO respectiv.

[1] U.S Mission to the North Atlantic Treaty Organization, *About NATO*, <https://nato.usmission.gov/about-nato/>, data accesării: 06.01.2024.

- [2] North Atlantic Treaty Organization, *A Short History of NATO*, 2022, https://www.nato.int/cps/en/natohq/declassified_139339.htm, data accesării: 06.01.2024.
- [3] North Atlantic Treaty Organization, *Founding treaty*, 2022, https://www.nato.int/cps/en/natohq/topics_67656.htm?, data accesării: 06.01.2024.
- [4] North Atlantic Treaty Organization, *What is NATO?*, <https://www.nato.int/nato-welcome/>, data accesării: 06.01.2024.
- [5] North Atlantic Treaty Organization, *NATO member countries*, 2023, https://www.nato.int/cps/en/natohq/topics_52044.htm?, data accesării: 06.01.2024.
- [6] North Atlantic Treaty Organization, *North Atlantic Council*, 2022, https://www.nato.int/cps/en/natohq/topics_49763.htm?, data accesării: 06.01.2024.
- [7] North Atlantic Treaty Organization, *Military Committee*, 2023, https://www.nato.int/cps/en/natohq/topics_49633.htm?, data accesării: 06.01.2024.
- [8] North Atlantic Treaty Organization, *NATO Partners*, 2020, <https://www.nato.int/cps/en/natohq/51288.htm>, data accesării: 06.01.2024.
- [9] U.S. Mission to the North Atlantic Treaty Organization, *About NATO*, <https://nato.usmission.gov/about-nato/>, data accesării: 06.01.2024.
- [10] North Atlantic Treaty Organization, *Collective defence and Article 5*, 2023, https://www.nato.int/cps/en/natohq/topics_110496.htm, data accesării: 06.01.2024.
- [11] *Ibidem*.
- [12] North Atlantic Treaty Organization, *AAP-06, NATO glossary of terms and definitions*, 2021, p.36.
- [13] North Atlantic Treaty Organization, *Crisis management*, 2022, https://www.nato.int/cps/en/natohq/topics_49192.htm, data accesării: 06.01.2024.
- [14] North Atlantic Treaty Organization, *Elarmement and Article 10*, 2023, https://www.nato.int/cps/en/natohq/topics_49212.htm, data accesării: 06.01.2024.
- [15] North Atlantic Treaty Organization, *Funding NATO*, 2023, https://www.nato.int/cps/en/natohq/topics_67655.htm?, data accesării: 06.01.2024.
- [16] *Ibidem*
- [17] *Ibidem*

[18] *Ibidem*

[19] *Ibidem*

Studiu de caz: Bosnia și Herțegovina

Sfârșitul Războiului Rece a reprezentat modificarea vectorului esențial al funcționării și relevanței NATO în cadrul paradigmei de securitate europeană, fapt ce a impus o nouă abordare și reinventarea Alianței.[1] Noul cadru de funcționare al NATO după 1991 a fost orientat spre gestionarea situațiilor de criză și extinderea implicării în controlul și gestionarea conflictelor din afara ariei geografice tradiționale.

Una dintre cele mai importante misiuni de răspuns în fața situațiilor de criză post-reinventare NATO, a fost implicarea Alianței în situația conflictuală din Bosnia și Herțegovina, care a avut ca obiectiv instaurarea și menținerea păcii.[2] Astfel, în perioada 1992 -1995, până la semnarea Acordurilor de Pace de la Dayton, NATO s-a implicat activ în sprijinirea obiectivelor Națiunilor Unite în fosta Iugoslavia prin desfășurarea unor operațiuni de monitorizare și aplicare a sancțiunilor aduse, cât și furnizarea de sprijin aerian și efectuarea atacurilor aeriene destinate ameliorării asediului din Sarajevo.[3]

În vederea obiectivului NATO în conflictul din Bosnia și Herțegovina, Alianța a implementat prin Acordurile de Pace de la Dayton aspecte militare precum IFOR, urmată de SFOR, care au asigurat asumarea rolului de stabilizare al NATO de către Uniunea Europeană.[4]

De asemenea, a pus bazele pentru staționarea trupelor NATO de menținere a păcii în regiune. O forță de implementare de 60.000 de oameni a fost desfășurată inițial, deși un contingent mai mic a rămas în Bosnia sub un alt nume, Forța de Stabilizare - SFOR. În martie 1999, NATO a lansat lovituri aeriene masive împotriva Serbiei în încercarea de a forța guvernul iugoslav al lui Slobodan Milošević să adere la dispozițiile diplomatice menite să protejeze populația albaneză predominant musulmană din provincia Kosovo. În conformitate cu termenii unui acord negociat asupra luptei, NATO a desfășurat o forță de menținere a păcii numită KFOR.

[1] Lindsay Lloyd, Bradford M. Freeman, *NATO: Still Relevant in a Dangerous World*, George W. Bush Institute, <https://www.bushcenter.org/catalyst/global-challenges/lloyd-nato-still-relevant-in-a-dangerous-world>, data accesării: 15.01.2024.

[2] North Atlantic Treaty Organization, *Peace support operations in Bosnia and Herzegovina (1995-2004)*, 2023, https://www.nato.int/cps/en/natohq/topics_52122.htm, data accesării: 15.01.2024.

[3] North Atlantic Treaty Organization, *NATO's Role in Bosnia and Herzegovina*, Press Info, <https://www.nato.int/docu/comm/1999/9904-wsh/pres-eng/06bosn.pdf>, data accesării: 15.01.2024.

[4] *Ibidem*.

Referințe:

ay, Michael, (2021, Noiembrie, 30), Kosovo Conflict Balkan History (1998-1999).

isterul Afacerilor Interne, (2021, Martie), NATO-informatii generale. <https://www.mae.ro/node/5337>

FO, (2020, August, 20), NATO Organisation. <https://www.nato.int/>

at is NATO, why does it still exist, and how does it work, (2020).
<https://www.youtube.com/watch?v=snXhtOpSxtl>

Studiu de caz - Operațiunea "NATO Mission Irak"

NATO are ca scop garantarea libertății și securității membrilor și partenerilor săi prin mijloace politice și militare. Prin activitatea sa, NATO promovează valori democratice și încurajează cooperarea la nivel global în problemele legate de apărare și securitate.[1]Alianța se angajează în programe destinate consilierii statelor în privința problemelor de securitate, cu scopul de a extinde stabilitatea mediului de securitate și consolidarea păcii la nivel global.

NATO a lansat în 2004, la cererea guvernului interimar irakian, Training Mission Iraq cu scopul de a ajuta Irakul în formarea forțelor armate eficiente, ca mijloc de combatere a terorismului și prevenire a unui nou atac ISIS.

Misiunea NATO din Irak nu reprezintă o misiune combatantă, având rol de consiliere și consolidare a capacităților Irakului în ceea ce privește formarea unor forțe armate și a unor instituții de securitate durabile, incluzive și eficiente în fața amenințărilor.[2] Ajutorul NATO față de Irak a reprezentat instruirea, montarea, precum și donarea și coordonarea echipamentelor necesare consolidării capabilităților statului irakian de a-și asigura propria securitate.

În perioada 2004 - 2011, NATO s-a ocupat de instruirea a peste 5.00 de militari și peste 10.000 de polițiști din Irak, fiind oferite și echipamente militare în valoare de peste 115 milioane de euro[3], cu scopul de a atinge obiectivul misiunii, și anume consilierea și consolidarea capacităților statului irakian în lupta împotriva terorismului.

Misiunea NATO în Irak a fost întreruptă în 2011 în lipsa unui acord cu privire la statutul juridic al trupelor Alianței care operau în Irak, însă a fost reluată începând anul 2018. După reluarea Misiunii NATO în Irak, Alianța a lărgit cadrul de operare asupra altor domenii de interes care includ mediul politic și strategic, gestionarea resurselor, gestionarea și dezvoltarea forțelor armate, pacea și securitatea, cât și dezvoltarea conducerii.[4]

Totodată, în februarie 2021, respectiv august 2023, miniștrii apărării Alianței și Consiliul Nord-Atlantic au convenit extinderea misiunii la cererea guvernului din Irak. Astfel, Misiunea NATO din Irak a căpătat o nouă dimensiune bazată pe extinderea activităților de instruire cu scopul de a include mai multe instituții de securitate, cât și extinderea domeniului de aplicare. [5]

[1] North Atlantic Treaty Organization, *What is NATO*, 2023, <https://www.nato.int/nato-welcome/>., data accesării: 13.01.2024.

[2] North Atlantic Treaty Organization, *NATO's assistance to Iraq (2004-2011)*, 2022, https://www.nato.int/cps/en/natohq/topics_51978.htm, data accesării: 13.01.2024.

[3] *Ibidem*.

[4] North Atlantic Treaty Organization, *NATO Mission Iraq*, 2023, https://www.nato.int/cps/en/natohq/topics_166936.htm, data accesării: 13.01.2024.

[5] *Ibidem*.